

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

από την Πόλυ Μηλιώρη

Δικαιώμα στην προσωπικότητα

Και ξαφνικά όλοι και όλες έμαθαν για τις γυναίκες στο Αφγανιστάν. Είναι λυπηρό που χρειάστηκε εκατόμβη θυμάτων στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης μα και στη συνέχεια στο έδαφος της Ασιατικής χώρας, προκειμένου να σηκωθεί η μπούργκα από ένα έγκλημα διαρκείας. Λυπηρό αλλά, φαίνεται, απαραίτητο. Σήμερα, τρεις μήνες μετά από τη σημαδιακή ημερομηνία της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, μπορούμε – και πρέπει, νομίζω – να ξεκαθαρίσουμε με κάποια νηφαλιότητα πολλά από τα ζητήματα που τέθηκαν στις συζητήσεις μας, είτε με φίλους και φίλες σε ιδιωτικό χώρο είτε στις απανωτές δημόσιες συζητήσεις στα media. Γιατί ασφαλώς και ήταν εκνευριστικό ν' ακούμε τους άσχετους ως τότε συμπατριώτες μας να υπερθεματίζουν σε αγανάκτηση για τους Ταλιμπάν, όταν επί χρόνια κάποιες και κάποιοι από μας υπογράφαμε διαμαρτυρίες, οργανώναμε ομιλίες και χαρακτηρίζόμασταν από αφελείς μέχρι γραφικές και γραφικοί. Ασφαλώς και ήταν εκνευριστική επίσης η παρόμοια με τη δική μου διαμαρτυρία – «τώρα το δημητήκατε» – των δημοσιογράφων προς τους καλεσμένους τους: Πολύ σωστά κάποιες γυναίκες απάντησαν «εμείς φωνάζαμε, αλλά εσείς κωφεύατε».

Σε αυτά τα εκνευριστικά υπήρξε βέβαια το αντίβαρο του «επιτέλους». Του «κάλλιο αργά παρά ποτέ». Και το αίσθημα ότι όλοι κι όλες αρχίσαμε να μιλάμε την ίδια γλώσσα.

Τη μιλάμε όμως; Προς αυτή την κατεύθυνση, της συνεννόησης, σκοπεύουν οι μικρές παρατηρήσεις μου.

Πρέπει, νομίζω, να γίνει σαφές ότι το πρόβλημα αυτών των γυναικών δεν ήταν – και μάλλον δεν είναι και τώρα – εντοπισμένο στο σκεπασμένο πρόσωπο. Η πραγματικότητά τους ήταν ασύλληπτη από τον κοινό νου: δεν είχαν δικαίωμα να εργαστούν, να πάνε σχολείο, να βγουν καν από το σπίτι ασυνδέετες από ανδρικό μέλος της οικογένειας τους – από τον δεσμοφύλακά τους δηλαδή. ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ. Απαγορεύταν να φοράν τακούνια, όχι για να μην είναι κοκέτες, όπως πολλές από τις δυτικές γυναίκες φαντάζονται και φρίτσουν, αλλά για να ΜΗΝ ΕΝΟΧΛΟΥΝ με δρρυβό.

Μόνο που τα έγραψα αυτά τα λίγα, μου ανέρηκε ξανά το αίμα στο κεφάλι. Θέλω να διατηρηθώ νηφάλια, αλλά δεν αντέχω να μην ξαναπώ σε όλους και σε όλες: μα και στους διεθνείς οργανισμούς: μα και στις εθνικές κυβερνήσεις: Γιατί δεν κάνατε κάτι

για τα ανδρώνινα δικαιώματα όλα αυτά τα χρόνια; Μήπως γιατί βαδιά-βαδιά στη συνείδησή σας οι γυναίκες δεν είναι όσο άνθρωποι είναι οι άντρες; Έχω σ' αυτιά μου ακόμα, και δε μπορώ να το ξεχάσω, τον τάχα αστεϊσμό ενός κυρίου σε μια από τις «πολιτισμένες» συναντρόφες μου, όπου φυσικά κουβεντιαζόταν η αγριότητα των Ταλιμπάν: «Δεν μιλώ για τις γυναίκες, σ' αυτές καλά κάνουνε, τους χρειάζεται». Δεν αντέχω αυτά τ' αστεία. Άλλα είπαμε: Νηφαλιότητα.

Το πρόβλημα λοιπόν δεν ήταν η μπούργκα ως αξεσουάρ – αν έτσι θέλουν ή μπορούν να το βλέπουν κάποιοι. Η μπούργκα είναι σύμβολο. Είναι η επιτομή των περιορισμών. Είναι το μετακινούμενο μαζί με το σώμα κάγκελο της σκλαβιάς. Είναι η εξαφάνιση του ΠΡΟΣΩΠΟΥ. Το να βλέπουμε τη μπούργκα ως μια απαγόρευση μόνο στη σεξουαλικότητα – κι αυτό συμβαίνει συχνά στα «δυτικά» μιαλά μας · το να την βλέπουμε από τη μεριά κάποιων αντρών ως απαγόρευση δική τους να καίρονται την ομορφιά μας είναι, πιστεύω, συνενοχή. Πρέπει να γίνει σαφές ότι το πρόσωπο είναι το δικαίωμά μας να αναγνωριζόμαστε. Που θα πει: Να υπάρχουμε.